

“Biletleri nereye koydun?” diye seslendi Sjacin. Valiz hazırlamaya çalışan adam arkasına bakarak “şeydeydi” dedi, sanırım şu tren kumbaranın içinde.

:date: 2015-10-21 09:51:27 +0300

Sjacin uzanıp kumbarayı aldı, açtı, içini karıştırdı, salladı, sıkır sıkır bozuk para sesini duydu ama biletler yoktu. “Hayır, burada değil, nereye attın yine kim bilir” diye söylendi. “Uçuşa iki saat var ve biletlerimizin nerede olduğunu bilmiyoruz.”

Zaib hızlı adımlarla geldi. Şaşkın şaşkın kadına baktı. “Bana verdiğinden emin misin?” dedi. Kadın daha da hiddetlenip, “hayır, değilim ama senin saklamayı istediğinden eminim” diye başladı. Uzun bir şeyler söyleyecekmiş gibi yaptı, sonra bir şey aklına gelmiş gibi gidip, çantasını karıştırdı. “Biletler buradaymış.”

“Sende olduğunu biliyordum” dedi adam. Sjacin ses etmedi, ortadan kayboldu. Az sonra gelip, “taksi bekliyor, hadi” dedi sadece. Zaib çantasını yükledi, Sjacin’inkine de el attı ama yok, ikisi birden ağır gelecekti.

Taksiye bindiler. Sjacin kredi kartını ortadaki *ödeme alanına* yaklaştırdı ve “Havaalanı” dedi. Sakin bir kadın sesi “Havaalanı yirmisekiz kilometre, onyed dakika, otuzsekiz saniyede orada olmayı planlıyoruz” dedi ve araç harekete geçti. Etrafı seyrederek gittiler. Seyredecek bir şey yoktu gerçi, sokak araları hariç herkes maglev vagonlarında yol alıyordu. Çocukluğunda insanlar araba sürdüğü günleri hatırladı Sjacin. Zaib ise elektronik gözlüğünden gidecekleri yerle ilgili bilgileri edinmeye çalışıyordu.

Olaysız havalanına gittiler. Arada bir arabaya yön bulmakta yardım etmeleri gerekiyordu. 4. Konvansiyon gereği robotların insan yardımı olmadan on kilometreden uzağa gitmeleri yasaktı. Onun için durup, arada havaalanına giden yolu harita üzerinde işaretlediler. Lüzumsuz bir iş diye düşündü Sjacin. Bunun daha kolay ve etkili yolları olmalı. Zaib o sıra sanki düşüncesini okumuş gibi atladı. *Zerkubia’da Konvansiyon’a uymuyorlarmış” dedi. Sjacin da, Biliyorum. Orası tecrit edilmiş bunun için. Belki de robotlar yönetiyordur hepsini** dedi. Zaib sustu, Sjacin yolu seyretmeye devam etti.

Havaalanında pasaport kontrolünden önce, Konvansiyon dışı bir ülkeye gittikleri için bazı kontroller yaptırmaları gerekti. Bir makineye girip Android olmadıklarını kontrol ettirdiler. Daha sonra kendilerini orada kimin karşılayacağı ve sorumluların ki olduğuna dair, bunların da android olmadıklarına dair bir takım deliller sundular. Arkadaşları kan örneklerini göndermişti bunun için. Hangi adreste ne kadar kalacaklarını yazdılar ve uydudan milimetrik UGPS takibini kabul ettiler. Güya bunları reddetme hakkına sahiptiler, ancak insanların ekseriyeti alternatiflerine nazaran bu çeşit bir elektronik takibi daha kabul edilebilir buluyordu.

Uçak havalandığında Sjacin içinden bir şarkı söylemeye başladı. ilk defa, aylardır ilk defa kendini özgür hissediyordu. Yıllardır belki. konvansiyon kurallarının olmadığı ve robotların hizmetçilik yapabildikleri, ortalıkta çalışabildikleri ve yine

de insanların onları düşman görmediği bir ülke. Nasıl oluyor da Zerkubia'da robotlar isyan etmiyor ve biz durduramıyoruz?

Zaib'le bunu konuşmak istedi ama gözlüğüne bir film açmış, onu Kseyrediyordu. Eskiden herkesin önünde aynı ekran olurmuş ve herkes ona bakarmış, ne kadar sosyal ve insani. Geleneklerimizi kaybediyoruz ve insanlıktan uzaklaşıyoruz. Kendisi de gözlüğünü taktı, bir yazı okumaya başladı. Zerkubia Tarihi, M. Guzllr. Gözlükten kitabı özetlemesini istedi, o da atlaya zıplaya paragraf başlarını ve başkalarının paylaştığı pasajları göstermeye başladı.

Zerkubia tarihi boyunca her yerden göç almış bir ülkedir. Bu göçlerin getirdiği bir zenginlik ve kültür her yanda göze çarpar. Ancak bundan daha önemlisi, bu kültürün insnlarda meydana getirdiği çeşitli davranış kalıplarıdır. (Önsöz, s. i)

Üçüncü bin yılın sonlarına doğru güneyden gelen Zamalek kabilesinin baskısıyla karşılaşılır. Zamalekler bugün en çok başkent Zerkubb ve diğer önemli kentlerden Havastisi kurmalarıyla bilinir. (Antik Zerkubia, s. 23)

Zamaleklilerin başka uluslara nasıl baktıklarını bulunan bir yazıttan anlıyoruz.

Zamalek ülkesi bütündür. Onun üstü Tanrı Havartes tarafından, buğday ve altınla kutsanmıştır. Ey Zamalekoğlu, bu altının değerini ve buğdayın şükrünü eda et. Kendini dünyanın en güzel yerine konumlandırıran, seni yeşil bir ülkede, dağlarından altın ve ırmaklarından şarap akan ülkede dinlendirdiği için Tanrına şükret. Doğru ol.

Kendi kavminden olmayanlara karşı zalim dur. Kavi dur. Onların Tanrıların gazabına uğramış, dünyanın Tanrısı doğru Tanrısı tanımayanlarınca yeniden gönderilmiş çocukları olduğunu düşün. (Antik Zerkubia, s. 27)

Zamalek devleti yıkılmaya yüz tuttuğunda dört parçaya bölünür ve bunların ayrı kabileden krallar... (Antik Zerkubia, s. 36)

En sonunda Durbedil kralı Nevarteşu diğerlerini bir federasyona razı eder. (Antik Zerkubia, s. 38)

Bir peygamber doğar ve insanlara şöyle sesler: Ey Durbedil'in halkı. Dedeleriniz zamanında zenginliği ve zalimliği yaşadınız. Bizim başımıza ne geldiyse, hak yoldan zenginlik umuduyla ayrıldığımız için geldi. Gökte Tanrı hepimizi gözetliyor ama bundan haberi olan kimse yok. (Antik Zerkubia, s. 44)

Sjacin özetleri okurken bir uykuya dalacak gibi oldu. Uçak kendi haline gidiyor, Zaib uyumuş, gözündeki film kapanmıştı. Kendisi de gözlüğünü kapattı, gözündeyken uyumaya alışık olmadığı için çıkarıp boynuna astı ve gözlerini kapattı.

Bir hostesin anonsuyla uyandılar. Uçağın inmeye inmesine az kaldığını, Zerkubia sınırları içine girildiği için robotların kendileriyle iletişime geçebileceğini, bundan endişe etmemelerini istedi.

Bir keresinde bir Android'le konuşmuştu Sjacin. Uzun yıllar önce, artık sadece askeriye'nin elinde bulunan araştırma laboratuvarlarının birinde bir geziye

katılmışlardı. Devletin elinde çok yüksek teknoloji robotlar olduğu, hatta devlet işlerinin bazısını onların yaptığı söylentiler arasındaydı. Ordunun lojistiği gibi çok hesap isteyen ve bir makinenin yapmasına daha uygun işleri robotlara vermişler diye duymuştu. Gerçi bu da Konvansiyon'a aykırıydı, çünkü insansız karar verecek sistemlerin kullanılmasını yasaklamışlardı. herhalde destek sistemidir diye düşündü kadın. Biri başında durup, kararları kontrol ediyordur.

Zaib de uyandıktan sonra filmini kalan yerinden izlemeye devam etti. Ancak koltuklarının kendileriyle konuşmaya başlamasından ürperdiler. Uçaktaki koltukları Konvansiyon sınırları dışına çıkınca konuşmaya başlamışlardı. Çoğu insan bunu bekliyordu. Hostesler ortadan kayboldu. Son ikramı bir robot araba yapacaktı şidi.

Robot yolcuların koltuklarıyla iletişim kurup, önüne bir masa açıyor. Sonra onlara, gözlüklerinden veya hologramla bir menü sunuyordu. Sjacin ve Zaib'e de ne istediklerini sordu. Bir robotla konuşmak. Zaib çocukluğundaki konuşan robotlarını hatırladı.

Zaib'in konuşan robotlarla ilgili daha çok tecrübesi vardı. Katıldığı bazı partilerde, sanırım gösteriştense başka bir anlamı olmayan şekilde servisi böyle robotlar yapıyordu. Eskiden uyuşturucu dağıtılmış, sonradan uyuşturucuyu serbest bıraktılar, hepsini değilse de önemli bir kısmını. Ondan sonra zenginler uyuşturucu kullanmayı bıraktı ama diğerleri, yani toplumun yüzde 99.4 kadarı kendini bir şekilde uyuşturucuya verdi. *Özgürlükler* diyorlardı, *aklı erenlerin kendini öldürmesine de izin vermeli*. O zamandan beri zenginlik uyuşturucuyla değil, konuşan robotlarla gösteriliyor.

Her ikisi de bu çoğunluğun içindeydi. Hayatta fonksiyonel olmak için çok faydalıydı, daha doğrusu neredeyse zorunlu. Uyuşturucu kullanmayı tasvip etmeyen bazı kültürler vardı ama istisnasız hepsinin terör oluyordu. Hem uyuşturucular eskisi gibi değildi, yan etkileri çok az, neredeyse yok. Tek etkileri mutluluk. Bir de insandan alıp götürdüğü o özgürlük hissi.

Yanlarına haplarından yeterince almışlardı, Zerkubia'daki mutluluk veren hapların kullanımı biraz daha karıştı. Devlet aslında karışmıyordu ancak insanların kullandıklarını deklare etmesi veya bunun gibi bir şey gerekiyordu. Okuduklarından bir şey anlamışlardı, çünkü Zerkubia hukuku çok farklı gelmişti. İnsanların bazısının uyuşturucu kullanmasına izin veriliyordu ama herhalde biraz bürokrasi vardı veya onun gibi bir şey. Bakalım gümrükte bir şey olacak mı?

Uçak indikten sonra kapıda kendilerini robotlar karşıladı. Bir android, bir kadına benzeyen ama robot olduğu belli bir androidle yürümeye başladılar. Android onlara çeşitli sorular sordu, ilk defa mı geliyorsunuz, ne kadar kalacaksınız, geliş amacınız nedir, yanınızda uyuşturucu var mı?

Bu son soruya her ikisi de teredditle evet ve hayır dediler. Biri evet, biri hayır dedi. Android bir insan olsaydı gülerdi veya bir tepki verirdi. Hiçbir şey söylemeden soruyu tekrar etti, bu sefer her ikisi de evet dediler.

Android onları bir giriş kapısına, pasaport kontrolüne getirdi ve orada başka bir android onlara çok daha ayrıntılı sorular sormaya devam etti. Mümkün olduğunca dürüst cevaplar vermeye çalıştılar, arkadaşları dürüst olmalarını çünkü androidlerin insanlardan çok daha başarılı şekilde yalanı yakalayabildiklerini söylemişti.

Soruların arasında ne iş yaptıkları, yılda ne kadar kazandıkları, ne yedikleri, ne içtikleri, hangi mutluluk kimyasallarını kullandıkları, evli olup olmadıkları, evliliğe nasıl baktıkları, homoseksüelliğe nasıl baktıkları, bir dinleri veya felsefeleri olup olmadığı, hangi kitapları okudukları gibi sorular da oldu. Hayatlarında bu kadar uzun sorguya çekildikleri olmamıştı.

Android arada sırada bu soruların ilk defa geldikleri için sorulduğunu ve onlara en uygun jemie'yi ayarlamaya çalıştığını söyledi. Bir ara aslında birbirinize pek uygun değilsiniz gibi de bir cümle sarfetti, ikisi de birbirlerine baktılar. Bu kadar ayrıntılı profillemeyi herhalde şimdiye kadar kimse yapmamıştı.

Sorguları bittiğinde android onları farklı jemiellere verdiğini söyledi. Zaib, Duvadeel isimli birine, Sjacin ise Hemriaton isimli bir başkasına atanmıştı. Jemie'nin ne olduğunu anlamadıkları için sadece bunun birbirleriyle görüşmelerine engel olup olmayacağını sordular. Karşılarındaki bir insan olsaydı gülerdi, ancak robot başkasına sahip olmadığı aynı sakın ses tonuyla *hayır* dedi, *görüşmenizde bir mahzur yok*.

Gerçekten birbirimizden bu kadar farklı mıyız? dedi Sjacin androide. Robot dönüp, *evet, öylesiniz* dedi, bir insandan gelse çok sinir edecek bir eminlikle. Robotların kendinden emin olması sinir uyandırmıyor diye düşündü Sjacin, sanki bu onların kusuru gibi duruyor. *Bizde zıt kutuplar birbirini çeker diye bir söz vardır* dedi Sjacin, androidin bunu anlamayacağını sanarak. Robot başını çevirmeden *Zerkubia'da bu çeşit analogileri insanlara uygularken dikkatli oluruz* diye cevapladı. İkisi de gülümseyerek yerinden kalktı.

Şimdi bu jemiellerin masalarına gidip, kendilerini tanıtmaları gerekiyordu. Her iki masanın da önünde iki üç kişi vardı. Sıralarına girip beklediler. Beklerken robotun verdiği belgeleri okudular. Duvadeel jemiesi insanların özgürlüklerinin ancak başarıyla sağlanabileceğini, ve başarılı olmanın insanın temel ihtiyaçlarından biri olduğuna inanan bir gruptu. Zaib bunu okumaya başladığında, gerçekten de kendine yakın hissetti. Felsefelerimiz çok benziyor. Jemie başarılı insanların oluşturduğu bir gruptu sanırım. Kulüp gibi bir şey.

Sjacin da jemie'nin ne olduğuna bakarken, Hemriaton'un insanların birbirleri için yaşayan canlılar olduğuna inanan bir topluluk olduğunu öğrendi. Bu da ona yakın geldi. Evet, burada anlatılanlar kendinin de tasvip ettiği şeylerdi. Demek ki android bizi sorguya çekerken aslında kim olduğumuz anlamaya çalışıyormuş.

Ancak ikisinin de anlamayadığı şey şu idi. Neden bu, daha ülkeye girer girmez karar verilmesi gereken bir şey? Nasıl oluyor da bu kadar önemli oluyor?

Sıra kendilerine geldiğinde önce bu soru cevaplandı. Biraz öncekinden pek farklı olmayan, sadece ses tonu biraz daha dalgalı sayılabilecek bir robot on-

lara Zerkubia'da jemie kurumunun öneminden ve insanların hayatlarındaki yerinden bahsetti. Herkesin bir (ve tek bir) jemmesi vardı. Jemmielerin mensuplarının nasıl yaşayacağı konusunda söz hakları mevcuttu. Her ikisi de, ayrı ayrı masalarda bunun özgürlüklere aykırı olduğunu düşündüler. Her ikisine de sanki bu düşüncelerini okuyormuş gibi robotlar şu cevabı verdi:

Batı ülkelerinden gelenler, orada alıştıkları tarzda bir özgürlük olmadığını ve insanların hayatlarına daha çok karışıldığını düşünüyor. Bu doğru değil. Jemmielerin pek çoğu mensuplarının hayatına batı ülkelerindeki toplum kadar karışmaz. Ancak karıştıkları yerde de, bunun yazılı bir kural olması ve fertçe kabul edilmesi şartı aranır. Eğer jemie kabul edebileceğinizden fazla hayatınıza dahil oluyorsa veya onun hayatınıza dahil olmas biçiminden hoşnut değilseniz, kolayca değiştirmek elinizdedir.

Zaib *başka neler var* diyecek oldu, robot *gözlüğünüze bu yılın kataloğunu gönderiyorum* dedi ve dosyayı yükledi. Ülkede onaltıbin aşkın jemie vardı. Zaib şaşkınlıkla, *sanırım burada hepsine masa kurmadınız* diyecek oldu, robot, *hayır, sadece yeterince büyük ve dışarıdan gelenleri kabul eden jemmielerin masası vardır* dedi. *Yeterince büyük derken?*, sanki karşısında bir insan varmış gibi tonlamayla sormuştu sorusunu, *yirmibin kişinin üzerinde ve burada bulunmak için kira ödeyebilecek olanlardan seçiyoruz* diye bir cevap aldı.

Yani ben, yirmibin farklı insanla aynı toplulukta mıyım? diye sordu, *hayır, sizin jemmeniz daha büyük, ikiyüzonbin kişilik bir topluluksınız* diye cevap verdi robot. Zaib güldü.

- *Ben de küçük bir kulüp gibi bir şey düşünmüştüm.*
- *Hayır, öyleleri de var, ancak Duvadeel buranın ortalama liberallerinin bulunduğu bir topluluktur. Profesyonel liberaller.*
- *Benim gibi yani*
- *Profilleme başarımız çok yüksektir. Bir yabancının atandığı topluluktan memnun kalmaması çok nadir rastlanır bir durum.*
- *Peki, bunun bana ne avantajları var?*
- *Jemie toplantılarına katılabilirsiniz, jemie sizden kanunlara tam bir uyum bekler, ayrıca çalıştığınız ve yaşadığınız yerlerde insanlara herhangi bir şekilde ayrımcılık yapamazsınız. Jemie sizden herkese saygı bekler. Dinen en fazla deist olduğunuz kabul edilir, pek çoğu tanrı sorusunun pek önemli olmadığını düşünen Apatheist veya inanmayışlarını gösterme ihtiyacı duymayan zayıf ateistlerdir. Sanırım siz de böylesiniz.*
- *Evet.*
- *Çeşitli okulları ve etkinlikleri var. Spor kulübü var, bazı kursları var. Başarı üzerine odaklı bir jemmiedir bu.*
- *Arasam bulamazdım herhalde böyle bir şey.*

– Evet. Jemmienin sizden beklediği pek fazla şey yok. Dış ülkelerden gelen liberalleri genelde bu jemmieye gönderiyorlar. *Süreç* sizin için bu jemmieye bir ödeme yapar.

– Süreç?

– Sizin tabirinizle *devlet*.

– Ha, evet. Görmüştüm. Siz *devlet* demiyorsunuz. Zerkubcadaki anlamı biraz farklıymış.

– Aslında devletin anlamı sizdekiyle aynı, ancak biz onun bizden ayrı ve statik olduğunu düşünmeyiz. *Süreç* deyince onun daha dinamik ve bizimle alakalı olduğunu anlıyoruz. Aradaki fark bu.

– Hmm.

– Ödemeniz ülkede kaldığınız sürece Zerkub vatandaşlarıyla aynı seviyede. Ancak vizeniz biterse ödemeler de biter. Bu durumda henüz dışarı çıkmadıysanız jemmieniz sizi teslim etmekle yükümlü.

– Bunu nasıl yapabilirler?

– Tecrübe etmenizi tavsiye etmem. Zerkubia’da hemen bütün insanlar ve androidlerin çok önemli bir kısmı istihbaratçıdır. Vizeniz bitince hala kalmak istiyorsanız, jemmieninizin yabancı kişiler bölümüne veya vize kontrol idaresine başvurabilirsiniz.

– Üç ay sürem var değil mi? Daha uzatmak isteyeceğimi sanmıyorum.

– Bunu söyleyen on kişiden sekizi kalmaya devam etmek istiyor. On kişiden ikisi vatandaşlık başvurusu yapıyor her gün.

– Hayır, ben...

– Siz farklısınız.

– Evet.

– İyi günler dilerim. Zerkubia’ya hoşgeldiniz.

Sjacin da benzer bir diyalogla ülkeye giriş yaptı. Bir robotla konuşmanın bu kadar doğal olacağını düşünmemişti, ancak bir yandan da tereddütlerini belli etmek istemediği için dilini tutmak zorunda kaldı. Jemmienin robot temsilcisi ona çok açıklama yapmadı. Gidecekleri belli başlı şehirlerde bilgi alabilecekleri adresler verdi, jemmienin dikkat ettiği kuralları paylaştı ve uyuşturucu kullanımının bildirilmesi gerektiğini söyledi. Her iki jemmie de mensuplarının hafif psikosomatik ilaç kullanımını mazur görüyordu, ancak bu da ilaç kullandığınızı herkesin bilmesi anlamına geliyordu.

Havaalanından çıkışta bir taksiye bindiler. Ülkelerindeki gibi 10 km menzilin sınırı olmadığı için sadece etrafı seyrettiler. Akşam onları ülkeye davet eden arkadaşlarından biriyle buluşacaklardı.

Otelde yine bir çok robot karşıladı onları. Valizlerini robotlar taşıdı. Resepsiyonda bir insan çalışıyordu ve anlaşıldığı kadarıyla asıl görevi, otelin insan çalıştıracak kadar kaliteli olduğunu göstermekti. Gelenlere hoşgeldiniz diyor, istediklerini robotlara söylüyor ve önündeki ekrana yazıyor ve geri kalan zamanda gülümsüyordu. *Senin ilaçlardan içmiş* dedi Sjacin.

Seninkilerden içmediği kesin dedi Zaib. Batı'daki yeni moda, hafif derecede sıkıntı veren ve uykuda kabus gösteren ilaçlardı. Sjacin bunlardan kullanıyordu ve ayık yaşantısının bu sayede daha iyi olduğunu iddia ediyordu. Zaib ise klasik somatiklerden kullanıyordu, daha, bir daha, bir daha. İşte kullanmak yasaktı ama asıl iş yaparken gerekiyordu ilaçlar. Resepsiyondaki kadının da bir şeyler içtiğini düşünmelerinin sebebi buydu.

Kadın onlarla da konuştu. Onlara odalarına bir robot eşliğinde gönderdi. Bu robot pek konuşkan değildi, sanırım sadece ne konuştuğumuzu anlaması için yapmışlar.

Robotların en iyi tarafı hangi dilde konuşursanız konuşun sizi anlamalarıydı. Eskisi gibi çok fazla dil yoktu dünyada, 100-120 dil kaldığından bahsediliyordu. Bu robotlar bunların hepsini anlayabiliyor olmalıydılar. İnsanların da konuşmayı anında çeviren araçları vardı.

Konvansiyon ülkelerinde robotların konuşma kapasitesi yüz kelimeyle sınırlanmak zorundaydı. Bundan fazlasını anlamalarına müsaade edilmiyordu. Bu da bir robotun sadece bir iş yapabilmesi anlamına geliyordu. Yapacağı işle ilgili yüz kelimedenden fazlası olmadığı için, böyle her dili anlayan ve muhtemelen her dilde en az onbin kelime bilen bu robotların nasıl olup da isyan etmediğini hala anlayamıyorlardı. Zerkubia'da robotların serbest olduğunu duymuşlardı ancak bu tahayyül edemedikleri serbestliğin nasıl mümkün olabildiğini ve kendi ülkelerinde neden mümkün olmadığını sordular.

Odalarında biraz dinlendiler. Akşam çabuk geldi.